GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SE PRENUMERA:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 100. *Mercurĭ 2 Iunie (20 Iulie)* **1884.**

Nou Abonamentŭ

la

„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1-a Iuliu st. v 1884 se începe unŭ **nou abonamentŭ**, la care învitămŭ pe onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai fóiei nóstre.

Abonamentulŭ: **Pentru Austro-Ungaria** cu posta: pe trei lunĭ 3 fl., pe șese lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl. **Pentru România** și străinatate: pe trei lunĭ 9 francĭ, pe șese lunĭ 18 francĭ, pe unŭ anŭ 36 francĭ.

Rogămŭ pe d-nii abonațĭ ca se binevoiéscă a-șĭ reînoí de cu vreme prenumĕrările pentru ca trămiterea diarului sĕ nu sĕ întrerupă.

Administrațiunea »Gazetei Transilvaniei.«

Brașovŭ în 19 Iunie (1 Iulie).

In numĕrulŭ trecutŭ alŭ fóiei nóstre amŭ publicatŭ statutele societății „Opinca Română,“ carĭ au fostŭ așternute guvernului ungurescŭ spre aprobare.

Totŭ în acelașŭ numĕrŭ amŭ datŭ locŭ unei corespondențe din Sătmarŭ, care ne spune, că societatea de maghiarisare „Szechenyi“ din acestŭ județŭ premiéză cu banĭ mai alesŭ pe învĕțătorii români, ca sĕ stăruéscă pentru întroducerea limbei maghiare ca limbă de instrucțiune în scólele rurale române; ne spune c'a isbutitŭ a seduce mai mulțĭ învĕțători românĭ slabĭ de ângerŭ, carĭ pentru câțĭ-va argințĭ și-au uitatŭ de datoria, ce-o au către poporulŭ din alŭ căruia sînŭ au eșitŭ.

Aicĭ stămŭ față cu o societate maghiară, care s'a înființatŭ cu aprobarea guvernului avêndŭ de scopŭ maghiarisarea cetățenilorŭ de altă naționalitate și întrebuințândŭ chiar mijloculŭ de corumpere cu banĭ pentru a ajunge mai curêndŭ la ținta ce și-a propus'o. Asemenĭ societățĭ de maghiarisare s'au înființatŭ în mai multe județe. Activitatea lorŭ este agresivă, căcĭ nu sĕ rĕstrînge la membrii lorŭ și la societatea maghiară, ci, făcêndŭ proselițĭ și dândŭ premii pentru renegarea naționalității, duce zizaniă și ură în mijloculŭ cetățenilorŭ nemaghiarĭ și turbură pacea și liniștea dintre ei.

Décă asemenĭ societățĭ, carĭ după legile esistente ungare ar trebuí sĕ fie oprite, sunt protegiate de „liberalismulŭ“ făr' de marginĭ alŭ ministrului de interne, atuncĭ cu atâtŭ mai multŭ suntemŭ în dreptŭ a crede, că aprobarea statutelorŭ societății „Opinca română“ nu va întîmpiná nicĭ o piedică. Scopulŭ acestei societățĭ nu numai că nu este agresivŭ, dér este eminamente conservatorŭ restrîngêndu-se numai la „susținerea, cultivarea și desvoltarea naționalismului românŭ prin mijlóce legale și morale în ținuturile locuite de Românĭ.“

Scopulŭ numitei societățĭ fiindŭ atâtŭ de moralŭ și îndreptățitŭ, urméză ca și mijlócele spre ajungerea lui se fie morale și îndreptățite. Paragrafii 3, 4 și 5 ai statutelorŭ societății „Opinca română“ propunŭ numai mijlóce de conservare a naționalității și de înaintare în cultură. Societatea va stăruí ca Românii se cultive limba, moravurile și portulŭ lorŭ și va ajutorá învĕțămêntulŭ românescŭ prin înființarea și sprijinirea de scóle confesionale române, prin provederea lorŭ cu cărțĭ și cu bibliotece românescĭ și prin promovarea crescerei de învĕțătorĭ și învĕțătóre române. In fine societatea, în scopŭ de apărare contra maghiarisărei, propune ca Românii cu nume neromâne sĕ-șĭ schimbe numele pe cale legală în nume române.

Nimenĭ nu va puté ḍice, că ținta ce și-au pus'o inițiatorii acestei societățĭ ar fi vătămătóre pentru cineva și orĭ ce omŭ nepreocupatŭ va trebui sĕ recunóscă, că într'unŭ statŭ, ce se ḍice liberalŭ și constituționalŭ, nu este numai o dréptă, dér chiar și o sântă datoriă pentru fiecare cetățénŭ de a se folosi de tóte mijlócele morale și legale spre așĭ apĕrá, conservá și desvoltá naționalitatea, limba și moravurile eredite dela străbunĭ.

Acésta este chiar o condițiune sine qua non pentru ca unŭ poporŭ sĕ pótă progressá în cultură. Unde i se interḍice acésta, acolo nu mai póte fi vorba de progresŭ și de cultură, acolo domnesce cruda tiraniă.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ ,Gaz. Trans.«)

Pesta, 1 Iulie. — Vinerĭ se va cercetá linia ferată Kellenföld-Ujszony de comisiunea tehnică polițienéscă.

Bucurescĭ, 1 Iulie. — D. Dimitrie Ghica a refusatŭ d'a primí formarea cabinetului. — Secerișulŭ a începutŭ, resultatulŭ în genere e rĕu.

Parisŭ, 1 Iulie. — Doctorii Brouardel și Proustŭ au declaratŭ, că colera din Toulon nu este de câtŭ coleră asiatică mai ușóră.

Wiesbaden, 1 Iulie. — Impĕratulŭ Wilhelm a sositŭ din Ems. Familiile regale greco-danese i-au făcutŭ visită. Maiestățile Lorŭ au luatŭ dejunulŭ împreună.

Roma, 1 Iulie. — Doi lucrătorĭ piemontesĭ, carĭ s'au întorsŭ din Toulon peste Alpii Italicĭ, s'au bolnăvitŭ de coleră. Unulŭ din ei a și muritŭ.

Toulon, 30 Iunie. — De erĭ au fostŭ șése casurĭ de mórte de coleră.

Cronica evenimentelorŭ politice.

„Egyetértés'“ organulŭ stângei estreme maghiare, ocupându-se în numĕrulŭ seu dela 29 Iuniu de cestiunea prelungirei periódei legislative în Ungaria, scrie între altele:

»Se vorbesce de prelungirea mandatului pentru deputații dietalĭ pe șése anĭ. Cu alte cuvinte numai în rĕstimpŭ de câte șése anĭ sĕ se facă alegerĭ pentru dietă. Mai mulțĭ aderențĭ de influință din partida guvernamentală s'au esprimatŭ în acestŭ sensŭ, ér organulŭ semioficiosŭ alŭ regimului face propagandă pe față în acéstă direcțiune și chiar unulŭ din membrii guvernului (d. Trefort) a accentuatŭ trebuința unei schimbărĭ de felulŭ acesta.«

,Acésta în Ungaria însemnéză a pune capĕtŭ constituționalismului pentru totdéuna. Dar și altcum la noi deputații în cele mai multe cercurĭ nu se alegŭ, ci se numescŭ de către prefecțĭ. Ér deputații aleșĭ sunt espușĭ la felŭ de felŭ de ispite. Dintre deputații guvernamentalĭ ai dietei trecute aprópe a patra parte au trasŭ felŭ de felŭ de folose dela guvernŭ.'

»Décă mandatulŭ se va estinde pe șése anĭ, atuncĭ încétă tóte avantagele parlamentarismului. Numai esteriorulŭ va mai rĕmâne. Vomŭ ave o cameră a deputaților, care numai prin aceea se va deosebi de consiliulŭ de statŭ alŭ guvernelorŭ absolutistice, că acolo vorŭ fi și câțĭ-va oposiționalĭ condamnațĭ la a nu puté face nimica și, cu ei numĕrulŭ membrilorŭ va fi mai mare.«

,Guvernulŭ va trebui sĕ se îngrijéscă de mai mulțĭ ómenĭ, decâtŭ în statulŭ absolutŭ. La carulŭ statului vorŭ împinge mai mulțĭ și mai mulțĭ vorŭ vré sĕ guste avantagele ce resultă din împrejurarea de a se aflá în apropierea guvernului.'

»Pentru că maioritățile în generalŭ, însĕ cu deosebire maioritățile maghiare potŭ ḍice despre sine: »Nos numerus sumus, fruges consumere parati.« (Noi maioritatea votămŭ, cum ne poruncesce d. Tisza și suntemŭ gata a primí dela elŭ tóte posturile și favorurile).

* * *

In ședința dela 27 Iunie st. n. a dietei croate a vorbitŭ Camenar în cestiunea teatrului. Intre altele a ḍisŭ: „Sĕ dămŭ pentru teatru celŭ puținŭ atâta, câtŭ sĕ dă pentru depositulŭ iepelorŭ. Maiestatea sa regele, „Csacsko“ (tătucu) nostru are, slavă domnului, destui banĭ; elŭ sprijinesce cu abundanță teatrulŭ ungurescu; sĕ-lŭ rugămŭ sĕ binevoiéscă a sprijiní și pe celŭ croatŭ. Maghiarii au unŭ deficitŭ de teatru mai mare, asemenea din causa cântăreților italianĭ. Zidițĭ Agramenilorŭ unŭ teatru; dați-le o operă pentru petrecere, ca sĕ nu facă nicĭ o revoluțiune.“ Cruadac a propusŭ sĕ se mărescă subvențiunea teatrului. Starcevicĭ, ceva rarŭ, a votatŭ cu partisanii sĕi contra, cu guvernulŭ. Propunerea lui Mihalovicĭ, privitóre la comitetulŭ teatralŭ a provocatŭ furtunĭ între Starcevicianĭ. La votare s'a începutŭ o cértă înverșunată între oposițiune și guvernŭ. Resultatulŭ votării a fostŭ: 44 contra propunerii lui Mihalovicĭ, 40 pentru. Oposițiunea părăsesce băncile, Pisacicĭ dă cu pumnii în pupitru și președintele, neputândŭ restabilí ordinea, declară ședința închisă. Folnegovicĭ declară votulŭ nulŭ, fiindŭ falsŭ, studenții din galeriă și damele îlŭ aplaudă.

* * *

Cu ocasiunea desbaterilorŭ asupra proiectului privitorŭ la tratatulŭ de navigațiune între Italia și Francia, s'a întêmplatŭ în camera italiană unŭ incidentŭ între deputatulŭ Crispi și ministrulŭ de esterne Mancini. Crispi îșĭ esprimă părerea de rĕu, că o lege atâtŭ de importantă se aduce în desbatere în momentele din urmă ale sesiunii și ḍice că tratatulŭ actualŭ nu e favorabilŭ Italiei. Intrébă apoi, décă are sĕ se pună capetŭ, în fine, politicei de servilismŭ și de înjosire. (Strigărĭ în stânga: Bravo: Așa e!) Mancini declară, că țéra nu pricepe nicĭ politica de înjosire, nicĭ de provocațiune, decâtŭ póte în ḍiua cândŭ va urmá politica lui Crispi. Crispi sĕ apĕra în contra acestorĭ învinuirĭ și spune că nu lăcomesce după postulŭ lui Mancini, décă e vorba, că ar trebuí sĕ urmărescă o asemenea politică. (Strigărĭ în stânga: Dreptŭ e!) Intre politica avênturósă și aceea a lui Mancini esistă o politică înțĕléptă și puternică, și anume politica respectului către țéră. (Strigărĭ în stânga: Fórte bine!) La ce-i servescŭ Italiei alianțele sale atâtŭ de renumite? Anglia nu se interestéză de voi, Germania vĕ desconsideră. (Strigărĭ în drépta: Oho! Aprobărĭ în stânga). Delegații Germaniei vorŭ asistá la aniversarea luptei dela Lissa. Austro-Ungaria nu vĕ întórce visita, ce i-ațĭ făcut'o fără nicĭ unŭ motivŭ temeinicŭ. Camera va dovedí patriotismulŭ sĕu, décă va rĕspinge tratatulŭ.“ După ce mai vorbesce puținŭ d. Mancini, camera primesce proiectulŭ cu 158 contra 63 vocĭ.

Cronica ḍilei.

Principele de corónă Rudolfŭ cu soția sa princesa Ștefania au dăruitŭ 1000 fl. pentru nenorocitii din Galiția, carĭ au suferitŭ prin esundarea apelorŭ din primăvéra acésta.

*

Din Reșița montană ni-se face cunoscutŭ, că înființându-se acolo prima tipografiă română în Banatŭ a d-lui Simeonŭ Pocreanŭ, d. P. Brosteanu, cu scopulŭ d'a sprijiní acésta întreprindere națională, a însărcinatŭ pe d. Pocreanŭ cu tipărirea opului »Zur Geschichtsforschung über die Romänen,« și din causa acésta, aparițiunea opului se va întârḍiá cam până la finea lui Augustŭ c.

*

Ni se scrie din Alba Iulia cu data de 29 Iunie st. n. că petrecerea arangeată de junimea academică de acolo și din împrejurime a fostŭ interdisă de poliția orașului sub pretextulŭ, că n'a definitŭ scopulŭ filantropicŭ pentru care s'a arangeatŭ.

*

In 18. curentŭ s'a ţinutŭ esamenulŭ de maturitate cu elevii de la scóla comercială din locŭ. D-nii D. Axente, Teodorŭ Lazar, C. Perşenarŭ, I. Popoviciu, Adalbert Rozitzky, şi Vasile Purcărea, au făcutŭ cu succesŭ esamenulŭ.

*

Suntemŭ rugaţi din Deşiu a comunicá că preotulŭ Iuga, care a toastatŭ la banchetulŭ de acolo nu este celŭ din Negrilescĭ, precum s'a ḑisŭ în corespondenţă publicată în Nr. 87 alŭ »Gazetei,« ci celŭ din Sălisce.

*

Oficerii regimentului austriacŭ Nr. 76, care garnisonéză în Oedenburg, s'au întrunitŭ la 24 c. ca sĕ serbeze în modŭ cuviinciosŭ amintirea sângerósei lupte dela Custozza din 1866, la care numitulŭ regimentŭ încă a luatŭ parte.

*

Clubulŭ partidei naţionale croate a decisŭ în conferinţa sa din 28 Iuniu, ca sĕ alégă pe Dr. Schramm din nou vice-presedinte alŭ dietei croate.

*

Guvernulŭ românŭ, spune »L'Indépendance roumaine,« a încercatŭ sĕ aducă pe d. C. A. Rosetti în sênulŭ sĕu. D-sa însĕ a declaratŭ, că vederile sale nu-i permitŭ a mai urmá calea, ce a apucat'o guvernulŭ.

*

Acelaşĭ ḑiarŭ comunică că crisa ministerială continuă. Amicii d-lui Brătianŭ nu consimtŭ sĕ între în ministerŭ d-nii Carpŭ şi Maiorescu. De altă parte se ḑice, că nu se va lua nicĭ o hotărîre înainte de a sosi în ḑilele acestea în Bucurescĭ d. Ioanŭ Ghica, ministru plenipotenţiarŭ la Londra.

*

Se asigură, ḑice numitulŭ ḑiarŭ francesŭ, că toţĭ miniştri românĭ acreditaţĭ în străinătate au fostŭ chemaţĭ în Bucurescĭ, ca sĕ confereze cu guvernulŭ în cestiunea Dunării, care vine din nou pe tapetŭ.

*

D. I. C. Brătianŭ a fostŭ decoratŭ de M. S. monarchulŭ Franciscŭ Iosifŭ cu marele cordonŭ alŭ »Ordinului Leopold.«

*

M. S. Regele, ḑice »Resboiulŭ-Weis,« a presidatŭ Duminică diminéţa unŭ consiliu de ministri ce s'a ţinutŭ la palatulŭ din capitală. S'a tratatŭ, se ḑice, între altele şi cestiunea espulsiunilorŭ din ţéră proiectate de guvernŭ.

*

Cetimŭ în „Rĕsboiulŭ-Weiss" următórea scire sensaţională: In şedinţa consiliului de ministri de ierĭ se ḑice, că s'a propusŭ şi unii spunŭ, că s'a şi hotărîtŭ isgonirea din ţéră a d-lui Al. Ciurcu, directorulŭ ḑiarului »l'Indépendance roumaine, A. Secăşeanŭ, presidentulŭ societăţli »Carpaţii« şi a tipografului-editorŭ alŭ ḑiarului „Opiniunea publică.« Se afirmă, că d. Aurelianŭ a protestatŭ contra acestei mĕsurĭ şi şi-a datŭ demisiunea.

Óre sĕ fi mersŭ d. Brătianŭ atâtŭ de departe? Nu putemŭ crede.

*

Ministrulŭ-preşedinte alŭ Bulgariei d. Zancof şi-a datŭ demisiunea, din causă că alegerile au eşitŭ nefavorabile guvernului. Totd-odată se convócă noii deputaţĭ pentru ḑiua de 25 Iuniu c. în Têrnova. Principele Bulgariei a luatŭ în consideraţiă demisiunea ministerului şi o va comunicá adunării naţionale după deschiderea ei.

*

Scupina sêrbéscă s'a închisŭ printr'unŭ discursŭ alŭ Tronului. Regele mulţumeşte Camerei şi guvernului pentru reforma sistemului impositelorŭ; mulţumesce Sultanului pentru bună-voinţa sa în cestiunea joncţiunii drumurilorŭ de ferŭ turco-sêrbe lângă Vrania; mulţumesce deputaţilorŭ pentru moţiunea ce au votatŭ cu ocasia cnflictului dintre Serbia şi Bulgaria. Mesagiulŭ ḑice că Regele şi guvernulŭ vorŭ conserva prestigiulŭ Serbii şi pacea interióră şi exterióră. Regele mulţămesce şi Greciei pentru protecţia ce acordă representantulŭ sĕu din Sofia supuşilorŭ Sêrbĭ.

*

Consiliulŭ federalŭ alŭ republicei elveţiane invită diversele guverne, ca sĕ ia parte la conferinţa diplomatică din 8 Septembre, în care se vorŭ stabili principiile generale pentru convenţiunea internaţională, prin care sĕ-şĭ apere dreptulŭ literarŭ şi artisticŭ alŭ autorului.

Discursulŭ d-lui V. Babeşŭ.

raportorulŭ comisiunei de 30 a conferinţei din Sibiiu.

(Continuare din Nr. 98 alŭ Gaz. Trans).

Firesce, că nu recunoscŭ acésta domnii Maghiarĭ, ci în faţa faptelorŭ celorŭ mai învederate, o négă morţişŭ; dar eu spunŭ aci solenelŭ, că décă cine-va fie măcar cea mai mare putere din lume, ar croí Maghiarilorŭ sórtea, ce ei ne-au creat'o nouĕ aci în acéstă ţéră, ei acéstă sórte nicĭ trei anĭ nu o ar suferí. Ei s'ar revoltá şi s'ar uni cu orĭ care elementŭ destructivŭ, contraru opresorului lorŭ şi l'ar combate pe acesta, făr' a alege mijlóce şi făr'a le păsa de legile lui. Istoria din anii 1848/9 şi până la 1866 ne dovedesce acésta. (Bravo! Aplause). Şi apoi aci sĕ nu perdemŭ din vedere, că sórtea Maghiarilorŭ chiar atuncĭ sub absolutismulŭ austriacŭ, nicĭ pe departe nu se putea asemêna cu acésta sub constitionalismulŭ lorŭ, orĭ câtŭ de paradocs s'ar păré acésta! Să ne aducemŭ aminte, câtŭ de micĭ erau atuncĭ sarcinele publice şi câtŭ de mare terenŭ în viéţa publică a statului ce lăsá Austria elementului maghiarŭ, pecând politica d-lorŭ Maghiarĭ nicĭ a sci nu voesce de noi în viéţa publică! (Aşa e)

Ei bine, cum ei, domnii Maghiarĭ, în faţa acestui esemplu datŭ de ei, şi cu atâtŭ de recentă memoriă a aceluia, cum ei ne potŭ luá în nume de rĕu, că şi noi simţimŭ şi pricepemŭ rĕulŭ şi nedreptatea ce ei ne facŭ, şi ne punemŭ în statŭ de apĕrare — nu ca şi ei, ci între marginile legii?!

Minunată apariţiune psihologică şi fisiologică acésta! D-nii Maghiarĭ, prin tótă istoria trecutului lorŭ, admiraţĭ de tótă lumea pentru zelulŭ şi devotamentulŭ lorŭ naţionalŭ-patrioticŭ, pentru suferinţele şi sacrificiile lorŭ, cum ei astăḑĭ potŭ pretinde dela noi Românii, ca noi sĕ n'avemŭ aspiraţiunĭ naţionale, şi logică în capŭ şi inimă în peptŭ — pentru interesele esistinţei şi prosperării nóstre naţionale, sĕ nu pricepemŭ ce au priceputŭ ei şi sĕ nu simţimŭ ce au simţitŭ ei atuncĭ cândŭ îşĭ apĕrau dreptulŭ faţă de tiranii lorŭ, sĕ nu dorimŭ nimicŭ nobilŭ, sublimŭ, noi de capulŭ nostru, noi pentru noi, ci — numai de ei sĕ ascultăm — şi de d-lŭ Gall, cu capulŭ pe tipsiă, ei sĕ cugete şi sĕ simţéscă pentru noi, ei să ni spună, ce este bine şi ce este rĕu pentru noi, ce trebue sĕ ne dóră şi ce sĕ ne facă plăcere, — până unde şi cum sĕ fimŭ Românĭ, ca sĕ nu sufere ideia de statŭ maghiarŭ în noi, carea nu este de câtŭ fantasia domnilorŭ! Cândŭ Austria le insinuá lorŭ lucrurĭ nenaturale ca astea, ei cu indignaţiune le respingeau, numindŭ nebunĭ pe aceia carĭ s'au încumetatŭ a voí sĕ simţéscă şi cugete şi judece pentru ei, şi sĕ-i facă pe ei patrioţĭ austriacĭ, după limba, chipulŭ şi asemênarea lorŭ. Şi astăḑĭ ei ţinŭ naturală, raţională, îndreptăţită aceiaşĭ pretensiune a lorŭ faţă de noi şi de tóte naţionalităţile nemaghiare!

Dvóstră sciţĭ că nu asagerezŭ; sciţĭ că d-nii dela putere nicĭ odată nu ne-au întrebatŭ, că ce ḑicemŭ noi, cum amŭ dorí noi sĕ fie legile, ce face Dieta lorŭ pentru noi, şi décă vr'odată representanţii nostri totuşĭ le-au spusŭ dorinţa poporului, nicĭ odată ei acésta n'au luat'o în consideraţiune. Dar bucină în lume — libertatea poporului şi egalitatea înaintea legii. Vai d'acéstă libertate şi egalitate! Avem libertatea la alegerile pentru Dietă, dar aşa că Românilorŭ din Transilvania, aprópe $^{2}/_{3}$ a poporaţiunei întregĭ, participêndŭ în asemenea proporţiune şi la sarcinile publice, chiar prin lege le sunt legate mânile ca sĕ nu pótă alege nicĭ liberŭ, nicĭ egalŭ cu Maghiarii, ér în părţile ungurene şi banatice, vine unŭ Tabajdy sĕu altŭ comite supremŭ, şi comandă din centru că cutarĭ şi cutarĭ omenĭ ai guvernului trebue sĕ fie aleşĭ, că décă nu, vai de omŭ! O adevĕrată insultă a legii şi libertăţii, pe cum şi a minţii şi inimei cetăţenilorŭ. Aceste suntŭ lucrurĭ, sunt fapte, carĭ petrecêndu-sĕ ḑilnicŭ pe faţă, nu numai că au devenitŭ nemai suferibili, dér ele nicĭ nu se mai pot ascunde dela vederea lumei, nicĭ justificá importanţa lorŭ, nicĭ justificá motivulŭ şi scopulŭ lorŭ. Incepe Europa a vedé; i-amŭ deschisŭ ochii şi noi, şi i vomŭ mai deschide, şi va vedé şi va cunósce bine cele-ce se întêmplă la noi, şi-şĭ va formá judecata sa, şi va distinge între cei-ce tăcêndŭ lucră la ordine şi civilisaţiune, şi între cei-ce din gura mare se laudă că susţinŭ pacea, ordinea, interesele culturei în Orientŭ, ér în faptă ei sugrumă progresulŭ popórelorŭ, dĕrîmă buna starea lorŭ, şi prin acésta le turbură şi neliniştescŭ. Astăḑĭ cândŭ Românii au unŭ numĕrŭ atâtŭ de considerabilŭ de ómenĭ inteligenţĭ, ca totŭ atâtea sentinele a intereselorŭ lorŭ vitali, nu se mai póte ca mulţimea sĕ tacă la atâtea asupriri şi nedreptăţirĭ şi sĕ continue a jucá rola mutului în Europa. (Aşa e!)

Germania, Europa are trebuinţă de pace, vrea pacea şi ordinea în Orientŭ. Dar pacea şi ordinea în Orientŭ este imposibilă pre câtŭ timpŭ Românii, celŭ mai numerosŭ elementŭ din Orientŭ, sunt maltrataţĭ sunt împedecaţĭ în progresulŭ lorŭ naturalŭ, sunt bântuiţĭ şi nelinisciţĭ ca'n timpurile cele mai barbare! Europa scie, şi sci-va şi simţi-va din ce în ce tot mai bine, că aicĭ în acestŭ trunchiu alŭ Carpaţilorŭ, la pórta Orientului, unŭ elementŭ — cel mai pacificŭ, cel mai importantŭ, este neliniscitŭ şi nemulţămitŭ, şi că nu se póte mulţămí şi linisci, pe cât timpŭ este ameninţatŭ în esistenţa sa, prin denegarea sistematică a condiţiunilorŭ de desvoltare şi cultură naţională. Domnii Maghiarĭ, causa nemulţămirii nóstre, ne spun, şi spun Europei, că recunoscŭ de factore la loculŭ sĕu pe România liberă, că cu ea sunt gata a se aliá, de interesele ei sunt gata a ţiné contŭ; dér de noi, cele trei milióne Românĭ de sub domnia lorŭ, nu vorŭ se scie, nu ne recunoscŭ de factorŭ. Şi acésta o ḑicŭ ei, domnii maghiarĭ, cei ce au alergatŭ şi alérgă prin ţĕrĭ străine, prin Bucovina şi Moldova, ca sĕ-şĭ caute de rĕmăşiţele lorŭ parte acolo de Ciangăi, pentru a cărorŭ scăpare de peire cheltuescŭ sute de mii şi au pusŭ în contribuţiune benevolă ţéra întrégă! Ei, acestĭ domnĭ Maghiarĭ au uşurătatea credinţei, că Românii din România se vorŭ aliá cu ei, vorŭ da mâna cu ei şi-şĭ vorŭ vĕrsa sângele alăturea cu ei, peste corpulŭ naţionalŭ, şi strivitŭ alŭ nostru, ale fraţilorŭ lorŭ, fără de care ei nu potŭ sĕ aibă sigurŭ viitorŭ! (Bravo, bravo!).

Românii, fraţii noştri din România, cunoscŭ situaţiunea nóstră fórte bine, dér cunoscŭ şi situaţiunea Europei. Ei — da, gata sunt, ca şi noi, a da mâna cu Maghiarii, însĕ numai cu noi împreună, nicĭ odată în contra nóstră, cu întărirea lanţurilorŭ nóstre. Şi décă dóră unii diplomaţĭ ai lorŭ, în vr'un momentŭ de grea încurcare, s'ar încercá a face o alianţă cu Austro-Ungaria — făr' a ţiné sémă de noi, opiniunea publică, mulţimea poporului Românŭ din România, i-ar desavuá şi desvalidá chibzuirile lorŭ. Dér acéstă reciprocitate şi simpatiă este precum ḑisei şi mai nainte de totŭ naturală şi de felŭ nu resultatulŭ unorŭ tractărĭ, pactărĭ, complotărĭ între noi. N'avemŭ în acésta direcţiune nicĭ cea mai subţire legătură cu fraţii de peste Carpaţĭ, şi puternicii nostri dela guvernŭ o sciu acésta fórte bine, căcĭ pentru instituţiunile lorŭ şi agenţii lorŭ nu esistă, nu póte sĕ esiste vr'unŭ secretŭ la noi. Insuşĭ dnulŭ Iónŭ Brătianŭ, capulŭ guvernului românŭ astăḑĭ — potŭ se afirmŭ, că nicĭ nu voiesce se audă de noi şi de certele nóstre cu dnii Maghiarĭ, cu atâtu mai puţinŭ sĕ ne sprijinéscă sĕu încuragieze. O ruginită para nu ni se dă, pentru lupta nóstră, din ţara fraţilorŭ nostri. (Aşa este!) Mai multŭ potŭ se vĕ spunŭ, la o ocasiune incidentală, Ministrulŭ României dlŭ Campineanŭ mie mi-s'a esprimatŭ, că se bucură, căcĭ s'a găsitŭ între Românii de dincóce o sémă de ómenĭ, ca sĕ formeze dintre Românĭ o partidă, apropiată de guvernulŭ maghiarŭ, cu încrederea către acesta; de asemenea sciutŭ este, că cei dela »Viitorulŭ« înşişĭ se laudă, că consululŭ generalŭ alŭ României în Budapesta, care scrupulosŭ se feresce de Românii naţionalĭ, întreţine relaţiunĭ de aprópe cu cei guvernamentalĭ; în fine »Corespondenţa litografică« din Viena, fóiă semi-oficială, ni-a spus'o încă în Martie, că guvernulŭ d-lui Tisza are a mulţămí formarea partidei române guvernamentale — şi atitudinei binevoitóre a guvernului României. Cu tóte acestea, adeverulŭ ce chiar şi de aci reese — e, că guvernulŭ României, chiar şi între grelele împrejurărĭ de astăḑĭ, ar dorí sĕ ne scie mulţămiţĭ, şi nu-i place se ne audă nemulţămiţĭ, firesce, căcĭ scie bine, că pe câtŭ timpŭ noi vomŭ fi nemulţămiţĭ, nu póte sĕ fie vorbă de o sinceră şi reală bună-înţelegere între ambele state vecine.

N'ajungŭ însă nimicŭ aceste naturalĭ, logice şi realĭ consideraţiunĭ. Dnii Maghiari rĕmânŭ în rĕtăcirea, în preocupaţiunea lorŭ contra nóstră. Acum de curêndŭ, chiar înainte cu câteva ḑile, am avutŭ întêlnire şi lungă convorbire cu unŭ ilustru jurnalistŭ guvernamentalŭ — asupra situaţiunei nóstre politice şi a relaţiunilorŭ nóstre interne şi esterne. I-amŭ citatŭ şi esplicatŭ tóte datele, spre a-i dovedí, că domnii Maghiarĭ dela putere prin purtarea lorŭ faţă de noi, ni facŭ relaţiunile cu ei ne mai suferite şi provócă înstrăinare, chiar ură între dóue naţiunĭ, avisate de istoriă şi de necesitate, a trăí împreună în cea mai strictă fraţietate. M'a ascultatŭ cu atenţiune şi la urmă mi-a dechiaratŭ, că — pentru prima óră în viéţa sa se convinge prin cele spuse şi arĕtate de mine, cum este posibilŭ, că în teoriă — una sĕ ţinemŭ, ér în faptă chiar contrariulŭ sĕ facemŭ. Dênsulŭ m'a încredinţatŭ, că nu cunósce bărbatŭ politicŭ maghiarŭ, care n'ar pricepe şi recunósce necesitatea celei mai intime înfraţirĭ şi solidarităţĭ cu Românii: dar de condiţiunile, absolutŭ necesarĭ pentru astfelŭ de înfrăţire şi solidaritate, specialŭ de aceea ca sĕ fie sincerĭ, drepţĭ şi cu iubire către Românii din Ungaria, Banatŭ şi Transilvania, sĕ ţină sémă de trebuinţele şi drepturile acestora, nicĭ unulŭ nu vrea sĕ audă! (Bravo. Tocma aşa e!)

(Va urma).

Generalulŭ Doda şi grăniţerii.

Caransebeşŭ, la 19 Iunie 1884.

Domnule Redactorŭ!

Acum cândŭ din tótă ţéra Vĕ vinŭ veştĭ despre alegerĭ, cândŭ colónele »Gazetei« nu sunt decâtŭ unŭ lungŭ şi revoltătorŭ pomelnicŭ de abusurĭ şi desamăgirĭ, am credutŭ, că va fi la loculŭ sĕu, ca sĕ scie publiculŭ romănescŭ ceva despre alegerile de aicĭ. Cei oneştĭ, lăpĕdându-se de sine au luptatŭ pentru onórea naţiunei, sĕ-şĭ găséscă o mângáere, ér cei vênduţĭ cu sufletulŭ lorŭ, perversele caractere, ce au datŭ mână de ajutorŭ duşmanilorŭ, ca sĕ ne umiléscă, sĕ-şĭ găséscă mustrarea şi sĕ roşéşcă, décă mai potŭ. La cetirea gazetelorŭ nóstre ţĭ se strînge inima, cândŭ veḑĭ că atâtŭ mar' de Românĭ, numai 3 deputaţĭ naţionali au pututŭ sĕ alégă. E tristŭ a vedé mai în fiecare cercŭ Românĭ vênḑĕtorí, şi de 10 orĭ tristŭ cândŭ între aceştia vedemŭ preoţĭ, dascălĭ şi cărturari crescuţĭ în scolĭ românescĭ.

Duşmanii noştri au vĕrîtŭ putreḑiciunea în trupulŭ nostru naţionalŭ, ni-au ticăloşitŭ caracterele, ei ne batŭ cu ciomagulŭ nostru şi ne silescŭ, ca înşine sĕ ne săpămŭ grópa. Din acésta stare numai o operaţiune radicală ne ar puté mântui, dar unde e doftorulŭ, unde e léculŭ pentru atâta stricăciune? Ajunşĭ aicĭ nu mai putemŭ fi optimişti, nici cinicĭ chiar, lovitura e pré cruntă.

La atâta desamăgire îţĭ vine sĕ sfîrticĭ sdrenţe gazetele nóstre, carĭ mai luptă pentru unŭ viitorŭ mai bunŭ, cândŭ ele nu sunt decâtŭ unŭ glasŭ în pustiă, sĕ aprinḑi şi sĕ dai tuturorŭ vênturilorŭ celŭ de pe urmă pravŭ din şcólele nóstre românescĭ, carĭ ne crescŭ vênḑĕtorĭ, sĕ nutruimŭ bisericile românescĭ, carĭ ne-au ziditŭ astfelŭ de caractere perverse, aşa inimĭ împetrite. Afurisită e patria, care hrănesce astfelŭ de esistenţe, afurisitŭ totŭ pasulŭ nostru spre cultură, cândŭ vedemŭ, că ḑilnicŭ ne ticăloşimŭ. Aşa gândesce in inima sa Românulŭ adevĕratŭ astăḑĭ şi cândŭ Românulŭ ajunge acolo, sĕ îşĭ afuriséscă traiulŭ în casa sa, unŭ dorŭ de destrucţiune sĕ încuibă în elŭ. »Amarŭ de elŭ atuncĭ şi amarŭ de celŭ ce-i stă în cale.«

Dar rabdă inimă şi tacĭ, timpulŭ nu a venitŭ sĕ-ţĭ verşĭ veninulŭ. Inghite, cetitorule necăjitŭ, adună veninŭ în tine; atâta comóră îţĭ poţĭ face din iubirea patriei tale, veninulŭ e pânea de tóte ḑilele, cu care mama patriă ne hrănesce. Aşa se adunŭ apele în reservoarele din munţĭ, n'ai decâtŭ sĕ rupĭ barierele şi o ţéră e în potopŭ.

Décă mai poţĭ fi mângăétŭ cetitorule, află că între tóte cercurile electorale cu poporaţiune română se mai găsesce unulŭ, în care corupţiunea nu a întratŭ; acela e cerculŭ Caransebeşului! Meritulŭ, că aicĭ nu a pututŭ sĕ-şĭ vĕre duşmanii noştri mâna lorŭ criminală, îlŭ pórtă

unŭ singurŭ omŭ. Acelŭ omŭ rĕmasŭ nouĕ din alte vremĭ, acestŭ caracterŭ anticŭ e g e n e r a l u l ŭ T r a i a n ŭ D o d a. Cu asta nu voiu sĕ ḑicŭ, că aicĭ nu ar mai fi Românĭ cu inimă, cu sufletŭ, sunt har domnului, póte mai mulţĭ ca orĭ unde, dovadă că nicĭ unulŭ nu a fostŭ vêndĕtorŭ. Dar nicĭ unulŭ nu e cu autoritatea şi popularitatea lui Doda, nicĭ unulŭ, care cu pieptulŭ lui se pótă opri 100 de mii de Românĭ din calea, pe carea iĭ împinge sila şi corupţiunea stăpânirei. Nicĭ unulŭ nu e, a căruĭ nume numai sĕ taie pofta de cucerire a duşmanilorŭ.

Acum a 5-a óră a statŭ generalulŭ D o d a în faţa alegĕtorilorŭ sĕi, a statŭ însĕ ca totdéuna cu faţa curată. Nicĭ odată nu a desertatŭ din tabĕra naţiunei sale, deşi în dieta din Pesta a fostŭ fără tovarăşĭ de credinţe, deşi avea şi elŭ interese marĭ de mântuitŭ pentru cerculŭ sĕu, cum e gimnasiulŭ, integritatea fondurilorŭ etc. Nu a făcu-to însĕ cu preţulŭ trădărei, căcĭ a avutŭ destulă chipzuiélă, ca sĕ vadă, că bunurile câştigate pe calea asta sunt efemere. Ar fi câştigatŭ póte gimnasiulŭ, dar unŭ astfelŭ de gimnasiu, care ar fi fostŭ ruşinea şi ruinarea nóstră! Timeo Danaos et dona ferentes.

Te veĭ întreba cetitorule, de unde atâta popularitate, de unde atâta putere preste unŭ cercŭ aşa de mare?

Ĕtă în scurtŭ:

Abstrăgêndŭ dela erudiţiunea, rangulŭ şi caracterulŭ sĕu anticŭ Doda a făcutŭ şi face pentru cerculŭ grăniţerilorŭ de aicĭ mai multŭ decâtŭ s'ar pute pretinde dela unŭ singurŭ omŭ. E deja omŭ în vêrstă şi cu unŭ trecutŭ plinŭ de fapte, ar pute şi elŭ sĕ ducă o viaţă mai liniştită, sĕ se retragă dela tóte; dar inima nu-lŭ lasă.

Fostulŭ regimentŭ grăniţerescŭ de aicĭ dreptŭ rĕsplata vitejiei şi credinţei sale pentru tronŭ a fostŭ remuneratŭ de Maiestatea sa cu pădurĭ imense în preţŭ de 16 milióne fl. v. a., carĭ astăḑĭ facŭ comunitatea de avere a foştilorŭ grănicerĭ. Generalulŭ Doda e preşedintele acestei comunităţĭ de avere. A fostŭ în interesulŭ ei pe propriele spese în deputaţiunĭ, a statŭ totŭ în causa ei mai multŭ timpŭ în Viena: in tótă ḑiua îlŭ veḑĭ mergêndŭ la cancelaria cu o regularitate adevĕratŭ militară; lucră în continuu pentru prosperarea şi siguranţa ei, căcĭ are a o apĕrá de multe pericule. Prin autoritatea sa impune unire în comitetulŭ ei administrativŭ şi totŭ dênsulŭ prin popularitatea sa impiedecă desfiinţarea ei, căcĭ de multŭ lucră stăpânirea prin agenţii sĕi prin comune ca ele sĕ céră împărţirea pădurilorŭ. Dar cândŭ sĕ gândesce grăniţerulŭ sĕ sté în faţa generalului cu cererea de a se desfiinţa comunitatea de avere, îĭ trece tótă pofta. Comunitatea de avere sub mânile curate şi harnice ale generalului Doda prosperéză pe anŭ ce merge. Pentru tóte serviciile ce le face însĕ nu primesce nicĭ cea mai mică remuneraţiune; nu numai în banĭ, dar nicĭ pădurarii nu îndrăsnescŭ sĕ-i ducă unŭ vênatŭ măcar, sciindŭ, că cu Doda au atuncĭ de lucru. —

De cândŭ cu gimnasiulŭ doritŭ, generalulŭ totdeauna a fostŭ în fruntea deputaţiunilorŭ, la tóte causele comunalĭ şi comitatense Românii de aicĭ au pe generalulŭ în frunte. In fine ce se ţine de caracterulŭ şi personalitatea sa, fie de ajunsŭ sĕ spunŭ, că s'au scornitŭ anecdote chiar prin poporŭ despre virtuţile luĭ. Poporulŭ îlŭ iubesce fiindcă şi elŭ îşĭ dă sufletulŭ pentru poporŭ. De aicĭ vine că înainte cu câte-va sĕptĕmânĭ ne mai voindŭ a primí candidatura unŭ ţĕranŭ moşnegŭ din mulţime i-a strigatŭ cu lacrimile în ochĭ: „Da şi D-lŭ generalŭ ne lasă acum!« Şi după cum singurŭ o mărturisesce în discursulŭ sĕu, aceste vorbe simple, dar' cu adêncŭ înţelesŭ ale moşnegului l'au hotărîtŭ sĕ priméscă éraşĭ mandatulŭ.

Astfelŭ este şi merită sĕ fie omulŭ, care viaţa sa întrégă a muncitŭ neobositŭ, ca sĕ umple loculŭ, ce lŭ ocupă, care viaţa lui întrégă a fostŭ o neîndurată pază a onórei sale, ca sĕ pótă sta cu faţa curată înaintea împĕratului şi a lui D-ḑeu chiar. Unŭ astfelŭ de omŭ scie şi are curajulŭ a-şĭ împlini datorinţele şi a-şĭ afirmá drepturile de cetăţênŭ, fraţilorŭ sĕ le impună iubire şi respectŭ duşmanilorŭ.

Ĕtă amploiaţĭ şi pensionaţĭ românĭ, ĕtă conducĕtori ai nĕcăjitului nostru poporŭ, unŭ modelŭ de imitatŭ! Aşa se câştigă iubirea şi încrederea, aşa se păşesce înaintea alegĕtorilorŭ românĭ şi atuncĭ desertarea în tabĕra străină va fi mai rară.

Mi va reflecta cineva: »Doda e generalŭ şi alegĕtorii lui foşti granicerĭ deprinşĭ la supunere órbă.« Rĕspunḑŭ eu: — Mai sunt şi alţĭ ofiţerĭ pensionaţĭ, mai sunt şi alte cercurĭ de foşti grănicerĭ, dar unde mai veḑĭ, ce veḑĭ în Caransebeşŭ?

Am spusŭ acestea dreptŭ exemplu, celorŭ ce conducŭ poporulŭ şi candidéză înaintea lui.

Acum sĕ arĕtŭ unŭ altŭ exemplu alegĕtorilorŭ nu numai de naţionalitate română ci tuturorŭ alegĕtorilorŭ din Ungaria. Nu credŭ că sub coróna S-tului Stefanŭ s'a făcutŭ o alegere mai liberă, mai imposantă şi mai cu demnitate. Şovinismulŭ, presiunea, corumperile, cravalele, bătăile şi alte maniere de acestŭ soiu, au făcutŭ ilusorie orĭ-ce alegere liberă şi conscienţiósă, au călcatŭ în picióre cea mai săntă lege, aşa s'a întêmplatŭ putemŭ ḑice pretutindenea, nu aşa însĕ aicĭ la Caransebeşŭ. Şi décă acestŭ cercŭ face o excepţiune, nu iubirea, simţulŭ de dreptate, nicĭ chiar indulginţa guvernului pórtă meritulŭ ci singurŭ alesulŭ şi alegĕtorii. Unŭ contracandidatŭ alŭ lui Dodă, nu ar fi aflatŭ stăpânirea în tótă Ungaria, înţelegŭ, unulŭ care sĕ învingă, şi pentru alegĕtorii de aicĭ înţeleptulŭ nostru guvernŭ nu ar fi aflatŭ unŭ singurŭ mijlocŭ de amăgire în totŭ catalogulŭ nelegiuirilorŭ sale, care sĕ-i abată de la candidatulŭ lorŭ.

Comitetulŭ electoralŭ din Caransebeşŭ era sigurŭ de învingere fiind-că lucră cu mărimĭ cunoscute şi probate, cu generalulŭ de o parte şi cu grăniţerii de alta, de aceea nicĭ nu a făcutŭ opintirĭ marĭ. Duşmanii, cărora le strepezescŭ dinţii după acestŭ cercŭ, au întreprinsŭ totŭ posibilulŭ, ca sĕ tragă o dungă preste socotéla Românilorŭ. Pretorii şi notarii nu numai că nŭ au publicatŭ convocările la alegerĭ, dar sfătuiau poporulŭ sĕ steie acasă, că Doda totŭ va reeşí. Intr'aceea în comunele, a cărorŭ alegĕtorĭ erau pe mâna lorŭ, au statŭ gata cu trăsurĭ ca la unŭ semnŭ datŭ, sĕ vînă la Caransebeşŭ, sĕ tăbărască pe urnă şi sĕ răpéscă mandatulŭ din mâna generalului. Le-a scăpatŭ însă chilipirulŭ din mână.

Lunĭ în 16 l. c. în zorĭ de ḑi la capetele oraşului se adunaseră deja oştirĭ întregi de alegĕtorĭ, aduşĭ de bravii lorŭ conducĕtorĭ. După ce s'au adunatŭ cu toţii pela 8 óre a. m. mulţimea cu preoţii în frunte a întratŭ în oraşŭ în sunetulŭ musicei strigândŭ: „Sĕ trăéscă generalulŭ Traianŭ Doda,“ de fierbea vĕzduhulŭ.

Era frumosŭ de vĕḑutŭ o óste de 5000 şi atâţa alegĕtorĭ românĭ, fiecare cu traista în spate, veniţĭ alţii cale de 2 ḑile pe picióre, fără silă, fără corumperĭ, ci numai ca sĕ afirme dreptulŭ lorŭ de cetăţenĭ. Ţĭ crescea inima vĕḑêndŭ atâţa Românĭ la unŭ locŭ, toţĭ nalţĭ şi spătoşĭ, cu ochĭ înţelepţĭ şi frunţĭ late, semne a valórei nóstre naţionale. Eu sum străinŭ aicĭ întâia dată în viaţa meă am vĕḑutŭ aşa unŭ conductŭ de Românĭ, avêndŭ atâta linişte, seriositate şi demnitate, de aceea fără sĕ sciu vĕḑêndu-i mi-s'au împăinginatŭ ochii şi inima mi-s'a umflatŭ. Ce ar fi ḑisŭ óre la acestŭ aspeçtu nemuritoriulŭ Bălcescu, care privindŭ la hora flăcăilorŭ de pe moşia lui Negri, a esclamatŭ cu lacrămile în ochĭ: „Ce mai óste va ave România odată!«

Preste 5000 au fostŭ ei cu tóte pedecile şi nelegiuirile stăpânirei, şi aceste 5000 de Românĭ în unŭ glasŭ au strigatŭ: »Sĕ trăéscă Doda!«

Trecêndŭ conductulŭ dealungulŭ oraşului, a întratŭ în curtea magistratului, unde în jumĕtatea de óră prescrisă, neavêndŭ contrarii poftă de a pune unŭ contracandidatŭ, preşedintele alegerii a p r o c l a m a t ŭ pe T r a i a n ŭ D o d a a l e s ŭ c u u n a n i m i t a t e a b l e g a t ŭ l a d i e t a ţ ĕ r i i. Urărĭ şi strigăte »Sĕ traéscă« au urmatŭ proclamarea.

De aci în cea mai perfectă ordine, contrastŭ colosalŭ cu bătaile luminătorilorŭ Orientului, alegĕtorii au eşitŭ în piaţa cea mare, unde înşirândŭ o horă s i m b o l ŭ a l ŭ u n i r e i, tinerĭ şi moşnegĭ au datŭ espresiune bucuriei generale.

Sosindŭ generalulŭ între alegĕtori, în vivate şi »Sĕ trăéscă« s'a urcatŭ pe o tribună improvisată, pre carea damele române de aicĭ o au acoperitŭ cu cununĭ de florĭ.

Mai întâiu bĕtrânulŭ neguştorŭ de aicĭ George Băiaşŭ în termini popularĭ şi bine înţeleşĭ a bineventatŭ pe generalulŭ în numele alegĕtorilorŭ sĕi, i a înşiratŭ nĕcazurile şi asupririle acestui cercŭ. Dênsulŭ a accentuatŭ între altele, că g r ă n i c e r i i t o t d é u n a a u d a t ŭ c e e a l u i D ḑ e u l u i D ḑ e u ş i c e e a C e s a r u l u i, C e s a r u l u i, cu tóte astea însĕ ei tragŭ t o t ŭ a m a i s c u r t ă, comunitatea de avere e pusă în mânile curate ale generalului ameninţată prin uneltirĭ nelegiuite, fondurile ni le împrăştie stăpânirea în tóte vênturile şi Gimnasiulŭ, pe care pe punga nóstră îlŭ ceremŭ de 2 şi jumĕtate ani, nu ni se concede, şi altele. Acestŭ discursŭ a mersŭ la inima poporului şi vivate repeţite l'aŭ urmatŭ. După aceea generalulŭ comandândŭ poporului: »Pălăria pe capŭ!« că numai înaintea lui Dḑeu şi a împĕratului se cade sĕ stămŭ cu capulŭ golŭ,« a începutŭ discursulŭ sĕu, în terminĭ scurţĭ militarĭ, dar cu atâtŭ mai sincerĭ, lămuriţĭ convingĕtorĭ. Poporulŭ de repeţite orĭ l'a întreruptŭ cu vivate. Acestŭ discursŭ îlŭ alăturŭ aci spre publicare.

Cândŭ discursulŭ a fostŭ la fine, a datŭ o plóie care a despărţitŭ pe generalulŭ de alegĕtorii sĕi.

Incă în ḑiua aceea poporulŭ s'a întorsŭ cătră casă mai făcêndŭ odată calea cea lungă pre josŭ, dar fie-care mângăêtŭ în inima sa. Séra a fostŭ o petrecere cu jocŭ, în onórea inteligenţeĭ rĕmase în mijloculŭ nostrŭ.

Ĕtă dar, cetitorule, mângăerea, ce ţi-o aduce cerculŭ Caranşebeşului. Ĕtă esemplulŭ celŭ mai tare, că putemŭ fi oneştĭ şi tarĭ, dacă voimŭ. Ĕtă mustrarea celorŭ ce au trădatŭ stégulŭ naţionalŭ ridicatŭ la Sibiiu.

Sylvio.

Cluşiu, 27 Iunie.

Provocându-mĕ la corespondenţa din comitatulŭ Coşocnei publicată în Febr. 1884 în »Gazetă« Nr. 20, unde se descrie succesulŭ la alegerile din cerculŭ Ormenişului efectuate în 20 Febr. a. c., rogŭ cu tótă stima pe autorulŭ acelei corespondinţe şi în specialŭ pe D-lŭ Ludovicŭ S i m o n ŭ şi pe d. Andrei V o d ă vice-preşedintele clubului românŭ din cerculŭ Ormenişului, a'şĭ da raportulŭ în publicŭ despre alegerile membrilorŭ municipalĭ întêmplate în Şopterŭ lângă Ormenişŭ în 25 Iuniu 1884 şi sĕ binevoiască ale descrie în modulŭ celŭ mai sincerŭ.

Unŭ românŭ devotatŭ causelorŭ naţionale.

D i v e r s e.

Colera în Francia. — Scirile, ce ne sosescŭ din Paris, spunŭ că în tótă Francia e o pamică generală din causa colerei, cu tóte încercările autorităţilorŭ de a linisci spiritele. Se vorbesce chiar că din acéstă causă, serbarea naţională dela 14 Iulie se va amână. Comerciulŭ stagnéză cu totulŭ, fiindcă primirile şi trimiterile de mărfurĭ sunt împedecate. Emigraţiunea este considerabilă 563 de lucrătorĭ din arsenalulŭ din Toulon au plecatŭ deja. Alţii 1000 au cerutŭ concediu.

Dr. V i r c h o v din Berlin a vorbitŭ în ultima şedinţă a Reichstagului germanŭ despre ivirea colerei în Francia şi impută guvernului francesŭ, că n'a creḑutŭ a fi colera asiatică. »Nicăirĭ în lume; a ḑisŭ elŭ, nu s'a observatŭ o colerĭ sporadică de forma acésta, şi mai puţinŭ în Toulon, care de secole e pórta pe unde intră tóte epidemiile orientale.“ Virchov 'şĭ esprimă speranţa, că în conferinţa din Londra se va desbate acéstă cestiune, căcĭ e constatatŭ că corăbiile, fără se atingă uscatulŭ, potŭ aduce colera.

*

Examenŭ. — In institutulŭ de fete »Vautier« erĭ s'au începutŭ examenele şi vorŭ dură până la 4 Iulie inclusivŭ, când va fi examinarea de musică de cătră profesorulŭ Iaschik. Intre celelalte cântece din programă sĕ află şi »Cântarea dimineţeĭ« pentru trei vocĭ. Orele de esaminare sunt în cele trei ḑile de la începutŭ de la $8^1/_2$ —12, iară în a patra ḑi dela órele 8—12.

*

Cum se atragŭ muşterii. — Unŭ tênĕrŭ comerciantŭ din Viena, pentru ca sĕ atragă cumpĕrătorĭ lipí în ferêstra prăvăliei sale unŭ biletŭ frumosŭ scrisŭ de urmĕtorulŭ cuprinsŭ: »Posesorulŭ acestei prăvălii, în vêrstă de 28 de anĭ, fără defecte fisice, doresce a sĕ căsătorí cât mai curêndŭ cu o bravă fată séu cu o tênĕră vĕduvă. Se cere numai o avere de 5—6000 fl., tóte celelalte sunt lucrurĭ secundare.« Din ḑiua acestei propunerĭ de căsătorià, prăvălia şiretului comerciantŭ e asediată în tótă forma de cumpĕrătóre nemăritate. Omulŭ nostru e atâtŭ de ocupatŭ cu vênḑarea, încâtŭ, precumŭ însuşĭ asigură pe fiecare, nu'i rĕmâne timpŭ sĕ pună la cale căsătoria.

*

Unŭ ajutorŭ neplăcutŭ. — Unŭ actorŭ, care fusese angajatŭ la unŭ teatru în provincià, venise în Viena ca sĕ'şĭ caute ocupaţiune, de órece directorulŭ sĕu falimentase. Ajunsŭ la nevoiă, 'şĭ vênduse hainele de scenă ce le avea şi mâncase banii pe ele, fără sĕ se pótă angaja la vr'unŭ teatru. Actorulŭ începŭ a deveni melancolicŭ, după cum îĭ devenise şi stomaculŭ, care începuse a suspiná desŭ.... de fóme. Unŭ altŭ actorŭ, ce juca la opera curţii, îĭ adună o mică sumuşóră de banĭ, dar gândidu-se că şi aceştia în curêndŭ se vorŭ sfĕrşí, trimise pe nenorocitulŭ colegŭ la preşedintele unei reuniunĭ, spunêndu'ĭ că, conformŭ statutelorŭ, de sigurŭ îlŭ va ajută. Bietulŭ actorŭ se duse plinŭ de speranţă la numitulŭ preşedinte, unde se începŭ urmĕtorulŭ dialogŭ: P r e ş e d i n t e l e: »Petiţionezĭ pentru unŭ ajutorŭ, — hm — când ai venitŭ în conflictŭ cu autoritatea?“ — A c t o r u l ŭ: »Eu — cu autoritatea? Nicĭ odată — te rogŭ!« P r e ş e d i n t e l e: »Mofturĭ! Nu trebue sĕ roşescĭ înaintea mea — cunoscŭ lucrurile acestea, — haide, spune, când şi unde ai fostŭ arestatŭ?« — A c t o r u l ŭ: » In arestŭ? Eu? — te asigurŭ că nicĭ odată!« — P r e ş e d i n t e l e! „Décă n'ai comisŭ nicĭ o faptă rea şi n'ai fostŭ condamnatŭ, cum viĭ atuncĭ la »Reuniunea pentru condamnaţii eliberaţĭ« sĕ'ţĭ dea ajutorŭ?« — A c t o r u l ŭ: »Re-u-niunea pen- pentru con- condamnaţĭ eliberaţĭ?« ḑise îmărmuritŭ bietulŭ actorŭ perplexŭ, care de odată începŭ a se lumină. »Ah! atuncĭ mĭ cerŭ scuze — greşélă — greşélă! murmură elŭ şi iute o sterse pe uşă afară, unde doi colegĭ, mai leşinându de rîsŭ abia îlŭ putură linişti.

*

Logodnă. — Din St. Miclăuşulŭ Mare ni se face cunoscută logodna d-luĭ Dr. Nicolau Ciaclanŭ de Beldiu cu d-şóra Livia Bogdanŭ, fiica advocatului din acelŭ oraşŭ.

Trenulŭ de diminéţă Braşovŭ-Predealŭ.

Domnulŭ şefŭ alŭ gărei din Braşovŭ ne comunică, că de aḑĭ încolo până la alte dispositiunĭ trenulŭ de diminéţă Nr. 206, care merge dela B r a ş o v ŭ la P r e d e a l ŭ, nu va mai plecá de aicĭ la 6 óre, ci la 5 óre 40 minute diminéţa, după ordinea urmĕtóre:

Trenulŭ 206 plécă dela B r a ş o v ŭ diminéţa la órele 5 şi 40 min. La D ĕ r s t e sosesce órele 5 şi 52 min. Plécă de aicĭ la 5 şi 53 min., sosesce la T i m i ş ŭ la 6 şi 16 min. Plécă de aicĭ la 6 şi 17 minut. şi sosesce la P r e d e a l ŭ la 6 óre şi 42 min. Aicĭ se întâlnesce cu trenulŭ Nr. 291, care aşteptă în Predealŭ. Prin urmare drumulŭ dela Braşovŭ pân' la Predealŭ îlŭ face într'o oră şi două minute.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena
din 30 Iunie st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.65
Rentă de aurŭ 4% . . .	91.05
Rentă de hârtiă 5% . .	87.85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	118.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.—
Bonurĭ rurale ungare . .	101.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	101.50
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.70
Bonurĭ rurale transilvane	101.75
Bonurĭ croato-slavone . .	101.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.50
Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.50
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	114.60
Renta de hârtiă austriacă	70.05
Renta de arg. austr. . .	80.50
Renta de aurŭ austr. . .	102.30
Losurile din 1860 . . .	135. –
Acţiunile bănceĭ austro-ungare	857.—
Act. bănceĭ de creditŭ ung.	298. -
Act. bănceĭ de creditŭ austr.	297 50
Argintulŭ —. — Galbinĭ împărătescĭ	5.76
Napoleon-d'orĭ	9.69
Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.50
Londra 10 Livres sterlinge	121.85

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 16 Iunie st. v. 1884.

Renta română (5%). . . .	Cump.	93	vênd.	$94^{3}/_{4}$
Renta rom. amort (5%) . .	»	$93^{1}/_{4}$	,	94
» convert. (6%) . .	»	$96^{1}/_{2}$	»	$97^{3}/_{4}$
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	»	33	»	$33^{1}/_{2}$
Credit fonc. rural (7%) . .	»	$105^{3}/_{4}$	,	$106^{1}/_{4}$
» „ „ (5%) . .	„	$92^{1}/_{4}$	„	$93^{1}/_{2}$
» » urban (7%) . .	»	104	,	105
» » , (6%) . .	»	$100^{1}/_{4}$	»	101
» , » (5%) . .	»	$89.^{1}/_{4}$	»	$91^{1}/_{4}$
Banca naţională a României	,	1383.	,	——
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	,	320.	,	—
« » » Naţională . .	,	235.	»	$236^{1}/_{2}$
Aurŭ	,	5%.	,	$5.^{1}/_{5}$
Bancnote austriace contra aurŭ	,	2.07.	,	2.09

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 1 Iulie st. n. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.25	Vênd.	$9.26^{1}/_{2}$
Argint românesc	»	9.20	»	9.25
Napoleon-d'orĭ	»	9.66	»	9.68
Lire turcescĭ	»	10.90	»	10.98
Imperialĭ	»	9.90	»	9.96
Galbenĭ	»	5.63	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina« . . .	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ » . . .	7—10 % pe anŭ.			

Numere complete din „Gazetă“ dela 1 Ianuariu a. c. se mai află.

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ

în „Gazeta Transilvaniei.“

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	. . . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Nr, 6971/884. 2—3

Concursŭ!

Spre ocuparea postului de adjunctŭ economicŭ, împreunatŭ cu unŭ salariu anualŭ de 700 fl. şi 100 fl. banĭ de cuartirŭ, precum spre ocuparea eventualului postŭ vacantŭ de comisariu de poliţiă séu subnotarŭ magistratualŭ, împreunatŭ c'unŭ salariu anualŭ de 400 fl., — se escrie prin acésta concursŭ.

Competenţii pentru unulŭ din aceste posturĭ au se documenteze, cumcă în decursulŭ unui cursŭ de învĕţămêntŭ de 4 anĭ şi-au absolvatŭ studiile juridice; că au depusŭ celŭ puţinŭ esamenulŭ de statŭ politicŭ şi că nu au trecutŭ peste etatea de 40 anĭ.

Petiţiunile respective au a se aşterne prevĕḑute cu documentele arătate celŭ multŭ până în 11 Iulie a. c. după amédḑi la 5 óre subscrisului magistratŭ.

Braşovŭ 25 Iunie 1884.

Magistratulŭ orăşănescŭ.

BĂILE (SCALDELE)

dela Sân-Georgiulŭ Năseudului (N.-Szent-György).

Apă minerală muriatică de natronŭ în comitatulŭ Bistriţa-Năsĕudŭ în Transilvania; sĕ ţine de cele mai escelente silicate de natronŭ, conţine (24.45 de părţĭ natronŭ acidŭ carbonicŭ în 10,000 de părţĭ) conţine iodŭ, este probată ca leacŭ contra frigurilorŭ învechite, a întărirei de ficatŭ şi de splină, a mistuirei necomplete, contra hoemoroidelorŭ, a anomaliilorŭ de menstraţiune, blenorhoe (scurgere) uterinală, contra bronchitei cronice, a petrei în beşică şi în rinichĭ a scrofilelorŭ, a slăbiciunei de nervĭ şi în fine contra Hypochondriei histeriei.

Sesonulŭ se începe la 15 Iunie.

Apa minerală se póte luá în sticle de câte unŭ litru directŭ dela isvorŭ séu dela depositulŭ principalŭ în Bistriţa la J. Keresztes.

Informaţiunĭ şi prospecte se capĕtă dela

ADMINISTRAŢIA BĂILORŬ.

Nr. 307—1884. 1—3
P. C. F.

Anunciu de licitaţiune.

Prin acésta se aduce la publică cunoscinţă, cumcă din partea primăriei comunale din Feldru se vorŭ vinde pre calea licitaţiunei publice 239 jugere de pădure de molidŭ şi bradŭ din muntele Vulfa.

Preţulŭ strigărei s'au statoritŭ cu 50 fl, v. a. de unŭ jugerŭ şi arendatorulŭ va fi datorŭ a plăti jumĕtatea arênda îndată după încheierea licitaţiunei, éră cealaltă jumĕtate după aprobarea licitaţiunei din partea deregătorii competente.

Licitaţiunea se va ţiné în 22 Iuliu 1884 la 10 ore antemerediane în cancelaria comunei Feldru.

Condiţiunile mai de aprópe se potŭ vedé în cancelaria comunale din Feldru în orele de oficiu.

Dela Primăria Comunei
Feldru 22 Iunie 1884.

Primarulŭ: **Scridonu.** Notarulŭ: **Burduhosu.**

Tipografia Alexi Braşovŭ.